

A közúti szállítás ellenőrzésének rendszerében a 2018. május 10-i törvénnyel (Lengyel Törvénytár Dz.U. 2018. évi 1039. tétel) bevezetett legfontosabb változások

Lengyelországban 2017. április 18-án indították be a közúti szállítás ellenőrzésének rendszerét az áruk közúti szállításának ellenőrzési rendszeréről szóló 2017. március 9-i törvény előírásai alapján. Ennek értelmében a gazdasági alanyok kötelesek a SENT rendszerbe bejelentést tenni az ún. „érzékeny” áruk közúton történő szállításáról. Ez a kötelezettség kiterjed az üzemanyagok, a teljes mértékben szennyezett alkohol, a szárított dohány és a növényi olajok szállítására.

A közúti szállítás ellenőrzési rendszeréről és néhány egyéb törvény módosításáról szóló 2018. május 10-i törvény (Lengyel Törvénytár Dz.U. 2018. évi 1039. tétel) – a továbbiakban a „módosító törvény”, amely 2018. június 14-től lépett életbe – az alábbi legfontosabb változásokat vezette be:

(Lengyel Törvénytár Dz.U. 2017. évi 708. tétel, Dz.U. 2018. évi 138, 1000, 1039. tétel)

Áruszállítás vasúton

Az ellenőrzési rendszerbe bevonták az érzékeny áruk lengyel belföldi vasútvonalakon történő szállításait is, amelyeket be kell jelenteni, a bejelentést ki kell egészíteni és aktualizálni. Az egyik EU tagországból egy másikba, vagy harmadik államba történő szállítás esetén a bejelentés megtétele a fuvarozó kötelessége. A vasúti szállításra vonatkozó bejelentés esetén a fuvarozó köteles megadni a vonat számát és a meghajtás nélküli vasúti jármű (vagon) számát. A vasúton történő szállítás esetén az áru visszatartására a lengyelországi rendeltetési helyen kerülhet sor. A vasúti szállítóeszköz lefoglalására nem kerül sor, ellentétben a közúti szállítóeszközzel, amelynek áruval együtt történő lefoglalása lehetséges (2. cikk 9. pont, 5. cikk 4. bek. 2. pont, 6. cikk 3. bek. 2. pont, 7. cikk 2. bek. 2. pont, 16. cikk 1b bek.)

Az árufajta meghatározása csak a KN nomenklatúra alapján történik

Megszűnt az áruk lengyel Áru és Szolgáltatás Besorolási Rendszer (PKWiU) szerint meghatározása, csupán a **KN egységes nomenklatúrát alkalmazzák**, egy KN tételbe való besorolással, ahogyan a jövedéki termékek esetén is történik. Ez lehetővé teszi a besorolásnál jelentkező kétértelmű helyzetek elkerülését (2. cikk 10. pont).

Különbő árakra lehetséges csak egy bejelentés

Amennyiben egy feladótól egy átvévőhöz egy szállítóeszközön feladott szállítmányban többféle áru szerepel, **a bejelentés felölelheti a különböző négyjegyű KN kódhoz tartozó árukat**, pl. 2710 és 3403, amennyiben mindegyikük mennyisége meghaladja az 500 kilogrammot vagy 500 litert. Korábban mindegyik árufajta külön bejelentést kellett tenni (2. cikk 16. pont).

Az ellenőrzési rendszert kiterjesztették gyógyszerek szállítására

Az ellenőrző rendszer kiterjed az egészségügyi miniszter hirdetményében szereplő olyan gyógyászati termékeknek, speciális rendeltetésű élelmiszereknek és orvostechikai eszközöknek a Lengyel Köztársaság területéről történő kiszállítására is, amelyekből Lengyelország területén hiány léphet fel. Ez különösen speciális vagy korszerű, kiemelten az életmentő gyógyszerekre vonatkozik. Amennyiben az ellenőrzési rendszerbe bevont gyógyszer szállítmány közúti ellenőrzése során kiderül, hogy ezen áruk szállítása a Gyógyszer Főfelügyelőnek tett kötelező bejelentés megtétele nélkül történik, vagy a kiszállításra a felügyelő által a kiszállítás szándékával szembeni tiltakozás határidejének letelte előtt kerül sor, az áru kötelezően lefoglalásra kerül. A lefoglalt árut vagy közúti szállítóeszközt az áruval együtt abba a gyógyszer-nagykereskedelmi központba irányítják, amellyel a Gyógyszer Főfelügyelő szerződést kötött ezen áruk őrzésére és tárolására. A lefolytatott ellenőrzés okmányait a Gyógyszer Főfelügyelőhöz továbbítják. A lefoglalt gyógyszerek tárolására és őrzésére és ezen szolgáltatások költségeinek megtérítésére; valamint azok elkobzására, értékesítésére vagy megsemmisítésére vonatkozó előírásokat a 2001. szeptember 6-i Gyógyszertörvény tartalmazza (3. cikk 2. bek. 3a pont; 16. cikk 1a bek., 16. cikk 2a bek., 16. cikk 7-8. bek., 17. cikk 6. bek.)

A KN 2905 és 3824 tételekhez tartozó áruk csak akkor, ha jövedéki termékek

KN 2905 és 3824 tételek alá tartozó termékeknek két fajtája van, a SENT rendszer csak akkor érvényes ezekre, ha jövedéki termékek, azaz szerepelnek a jövedéki adóról szóló 2008. december 6-i törvény 1. mellékletében, függetlenül azok rendeltetésétől. Ez megkönnyíti az előírások értelmezését azon áruk meghatározásánál, amelyek az ellenőrzés hatálya alá tartoznak (3. cikk 2a bek.).

A mozdonyvezető nem felel a kihágásért

A mozdonyvezetőt nem érintik a gépkocsivezetőt terhelő kötelezettségek, így nem köteles az áruszállítás megkezdésének megtagadására a referenciaszám vagy a bejelentést helyettesítő jóváhagyott okmány, vagy a raktárközi szállítást igazoló okmány hiánya esetén. Értelemszerűen a gépkocsivezetőre kirótt büntetések sem érintik, a mozdonyvezető nem felel ezért a kihágásért (10. cikk 4. bek., 32. cikk 1. bek.).

A fuvarozó értesítése az áru meghatározott helyen történő ellenőrzéséről

Amennyiben a nyilvántartás adatainak elemzése alapján megállapítják, hogy a bejelentésben szereplő áruk szállítása megnövelt kockázatot mutat, a törvény lehetőséget ad a szállítóeszköz meghatározott helyen és időpontban történő bemutatására szóló felszólítás küldésére. Közúti szállítások esetén erre az áru rendeltetési helyén vagy a lengyelországi lerakodáshoz legközelebb eső vám-adóhivatal vámkirendeltségén kerülhet sor, vasúti szállítás esetén pedig mindig a rendeltetési helyen. A fuvarozónak kötelessége értesíteni a felszólításban szereplő KAS¹ szervet az odaérkezés tervezett időpontjáról. Amennyiben az árut feladó vagy az azt fogadó cég elmulasztja a felszólítás fuvarozónak való megküldését, az adott cégre 20 000 zloty pénzbírság vethető ki. Amennyiben a fuvarozó nem szállítja le a bejelentett árut a rendeltetési helyre vagy a fuvar Lengyelország területén található végpontjára, az a fuvarozóra 100 000 zloty pénzbüntetés kiszabását vonja maga után (12a cikk, 21. cikk 2a bek; 22a cikk.)

Hivatalos vámzárak eltávolítása

A hivatalos vámzárak eltávolítása céljából a fuvarozó köteles a szállítóeszközt bemutatni az ellenőrzési jegyzőkönyvben szereplő KAS szervnél az áruszállítás tervezett teljesítésének napján, a rendeltetési helyen vagy a szállítás lengyelországi befejezésének helyén. Ebből a célból a fuvarozó telefonon értesíti a KAS ezen szervét az áru erre a helyre történő leszállításáról. Ezen kötelezettségek elmulasztása 20 000 zloty pénzbírság kivetését vonja maga után (15. cikk 3. bek., 22. cikk 1 bek. 3. pont).

Az áru bruttó értéke képezi a pénzbírság kiszabásának alapját

Amennyiben a feladó alany vagy a fogadó nem teljesíti az áruszállításra vonatkozó bejelentési kötelezettségét, az ezekre az alanyokra kiszabott pénzbüntetés összegét a szállított áru bruttó értéke alapján állapítják meg (a pénzbüntetés az áru bruttó értékének 46%-a). A törvényt módosítás előtt az alapot a nettó érték képezte (21. cikk 1. és 2. bek.).

Módosult a pénzbírság összege, amennyiben a fuvarozó nem aktualizálta a bejelentést

10 000 zlotyra került felemelésre az a büntetés, amelyet a fuvarozóra szabnak ki, ha a nem egészíti ki a korábban a feladó vagy fogadó alany által tett bejelentést (22. cikk 2. bek.).

Büntetőszankció a bejelentett áru le nem szállításáért

Amennyiben a bejelentett árut nem szállítják le a rendeltetési helyre vagy a fuvarozó által végzett szállítás befejező pontját jelentő helyre Lengyelország területén, a kiszabott büntetés összege 100 000 zloty, kivéve, ha meghatározásra kerül az az alany, aki megszerezte vagy birtokába vette az árut vagy nem került meghatározásra a szállítás végső pontja Lengyelország területén. Az intézkedés célja a

¹ KAS: Krajowa Administracja Skarbowa – Országos Kincstári Közigazgatás – Országos Kincstári Igazgatóság) az adó és vám előírások megsértésének felderítését végző szolgálat, amely területi ellenőrző és gazdasági bűncselekményeket felderítő egységekkel rendelkezik.

„fiktív” árukiszállítások megakadályozása, pl. Lengyelországon keresztül történő tranzitszállítások esetén (22a cikk).

Alacsonyabb pénzbüntetés, ha nem került sor az adóösszeg megcsorbítására

Amennyiben az árut adóraktárból szállítják ki, továbbá az áru feladója befizette a jövedéki adót, valamint az áruk és szolgáltatások forgalmi adóját, a kiderített helytelenségek pedig egyértelműen tévedésből fakadnak, illetve nem az áru adataira, hanem másra vonatkoznak (kivéve a szállítóeszköz forgalmi rendszámát), a feladó alanyra, az átvevő alanyra vagy a fuvarozóra kiszabott büntetés csupán 2 000 zloty, nem pedig 10 000 (24. cikk 1a bek.).

A pénzbüntetés hiánya, ha nem került sor az adóösszeg megcsorbítására

Ha az adóeljárás, adóellenőrzés vagy vám-adóellenőrzés során felfedték ezen törvény valamely előírásának megsértését és egyidejűleg megállapították, hogy nem került sor az áruk és szolgáltatások forgalmi adója vagy a jövedéki adó összegének megcsorbítására, nem fognak pénzbüntetést kiszabni (nem indítanak el pénzbüntetés kiszabására vonatkozó közigazgatási eljárást). A tárgyalt pénzbírság kiszabásának korlátozása nem terjed ki az előírások megszegésének az ún. közúti ellenőrzés során történő felderítésére. Abban az esetben, ha az áru leszállítását követően a kincstári befizetések megvalósulnak (nem volt közúti ellenőrzés), lehet beszélni a kötelezettségek nem tudatosan történt elmulasztásáról, de ha a hiányosságok menet közben derülnek ki, akkor ilyen bizonyosság nem áll fenn. Ez az előírás nem vonatkozik a fuvarozókra. Ezt az előírást visszamenőleges hatállyal alkalmazzák a közigazgatási eljárások során is (30. cikk 4-5 bek.).

Átmeneti rendelkezések

1. **A törvény életbelépését megelőzően megkezdett és azt követően befejezett szállításokra a korábbi előírások érvényesek.** (módosító törvény 10. cikk).
2. A törvény életbelépését megelőzően megkezdett, és azt követően befejezett, a pénzbüntetések kiszabására folytatott közigazgatási eljárások során **alkalmazhatók a törvénymódosítás 24. cikk 1a és 30. cikk 4. bek. első mondatának új előírásai.** Amennyiben nem került sor az áfa és jövedéki adó összegének megcsorbítására, az eljárásokat lezárják (módosító törvény 12. cikk).
3. **Az áru értékének megállapítása.** A módosító törvény életbelépését megelőzően bekövetkezett események kapcsán a 21. cikk 1 és 2. bek. alapján kiszabott pénzbüntetések meghatározása esetén a szállított áru nettó értékét kell alapul venni (módosító törvény 13. cikk).
4. **Alacsonyabb pénzbüntetés a bejelentés kiegészítésének a fuvarozó általi elmulasztásáért.** A módosító törvény életbelépését megelőzően bekövetkezett eseménynél a 22. cikk 2. bek. alkalmazandó, azaz 5000 zloty pénzbüntetést szabnak ki (módosító törvény 13a. cikk).
5. **Végrehajtási utasítások.** A törvény 3. cikk 11. bek. (áruk) és 9. cikk 7. bek. (bejelentés) és a 13. cikk 8. bek. (az ellenőrzés dokumentálása) alapján kiadott rendeletek továbbra is érvényben maradnak, de legfeljebb a törvény életbelépésétől számított 3 hónapig (módosító törvény 17. cikk).
6. **Nincs pénzbüntetés az átmeneti időszakban a vasúti szállítások esetén. 2018. július 31-ig** a belföldi vasútvonalakon történő szállításoknál az előírások megszegése esetén nem kerül pénzbüntetés kiszabásra (módosító törvény 19. cikk).
7. **Életbelépés.** A módosító törvény 2018. június 14-én lép életbe, kivéve a maximális illetékek kihirdetésére vonatkozó szabályozást, amely 2018. június 1-től lép életbe.